

FLORIN LOGREȘTEANU

MĂȘTI, UMBRE, DIFERITE CHIPURI

– solilocuri –

„Dâmbovița noastră nu este nici superioară, nici inferioară altor cursuri de apă celebre, spune Max. Orice ierarhizare este o prostie. Nu le-am văzut pe acelea, presărate în lume, și, până la un punct, este absurd să fac comparații. Nu încerc nici să mi le imaginez. La ce mi-ar folosi?... Mă veți întreba, poate: Cum ai ajuns la astfel de reflecții?... Întâmplător, recitind *Cratylos* a lui Platon. Ei bine, acest gânditor pe care nu-l consider mai profund decât mine, în momentele de revelație, a făcut o afirmație care, la început, m-a șocat: *Nu poți intra de două ori în același fluviu...* Repede m-am dumirit ce vrea să sugereze: a intra într-un fluviu înseamnă a aparține unui trup. Apele sunt oglinda chipurilor. Iar fiecare apă își multiplică luminile pe tot parcursul curgerii de la izvor la vărsare... Și le schimbă, am fost contrazis. Unele dispar, altele se nasc, strălucesc... Nu, nu e adevărat. Nimic nu dispare. Se suprapun, se amestecă, devin altceva. La vărsare – un mâl galben-cenușiu, amestecat cu apă. Olivier Clement, pe care nu-l admir, scria că *Dumnezeu s-a revelat în chipul a cărui lumină se multiplică, din generație în generație, în umile chipuri transfigurate...* O mistică a chipului... Eu, mai profund decât el în modul de-a gândi, nu cred

în teoria lui. Chipul meu – de-acum nu este nici altul și nici transfigurat în umilință. De altfel, chestia asta din urmă nici nu știu s-o explic. Și nici nu încerc să răstălmăcesc ceea ce i-a trecut altuia prin cap... Port în mine chipul mamei – cu ea am semănat –, al copilului care am fost, al adolescentului căutător de himere, în sfârșit, al bătrânului, cu chipul brăzdat de liniile înțelepciunii. Am regăsit în chipul de-acum tot ceea ce, de-a lungul vârstelor, crezusem că pierdusem...”

„Nu mi-am văzut niciodată chipul, nu cred că-l cunosc, spune Fred. Nu am încredere în oglindă și nici în luciul apei. Chipul meu există cu adevărat pentru un altul, pentru voi toți, dar fiecare mă vede în felul lui. De aici, neîncrederea că el există într-un singur fel și nu în numeroase feluri... Sunt eu parțial descoperit de ceilalți, dar definitiv înstrăinat pentru mine. Mai degrabă, lumea invizibilă care mă stăpânește și pe care voi credeți că o descoperiți, este o mască. O imagine confuză și monstruoasă, când conștientizez că nu este lipsită de primejdii; chiar dacă asta depinde de opțiunea celor care te privesc... Și ei poartă măști. Se stabilește astfel un sistem de comunicare între măști... După părerea mea, lingviștii ar trebui să ia în serios cel mai firesc mod de comunicare între ființele iraționale care suntem. Dar n-o fac... Psihologii exagerează când afirmă că masca este o formă de ocrotire a interiorității în interacțiunea cu alte măști. În opinia mea, masca mai mult atrage ostilitatea celui alt decât ocrotește. Cunosc atâtea exemple din viața reală pe care le-aș putea integra, generic, într-un joc de măști. Jocul este adesea perfid; sau ipocrit, cum vreți s-o luați. Mulți purtători de mască se folosesc de ea pentru a-și impune voința, stârnind teamă...”

„Sunt preot de formație veche, spune părintele Trandafir. Să înțelegeți prin asta că am o cultură superioară preoților mai tineri, absolvenți de seminarii, la care evlavia a dispărut. Pentru voi, mă fac mai greu înțeles, dar nu voi accepta masca pe care, privind-o, veți crede că mă erijează în duhovnicul vostru. Așadar... Om fiind, port pe chip masca bunăvoinței față de enoriașii care-mi ascultă cuvântul la diferite sărbători, altfel, în afara bisericii, mă învrednicesc numai cu un bună ziua, părinte, și cam atât; sau masca vanității pentru prelații mai tineri, care au deprins religia în seminarii, prin aceleași metode cum și-au însușit literatura disciplinelor laice: matematicile, fizica, chimia și, mai

de neacceptat, anatomia și fiziologia urmașilor lui Adam. Îi disprețuiesc iar vanitatea este numai o formă de a-i îndepărta... În particular, mă interesează accesul la viața mistică. Sunt conștient că în lumea în care trăim, nu poți ajunge la extazul mistic apelând numai la ceea ce gândirea ta descifrează dincolo de firescul lucrurilor care te înconjoară. Jean Laude credea că masca ar fi mijlocul cel mai direct de a ajunge la extaz, de vreme ce ea ține într-însa duhul... Am obiecțiile mele în legătură cu această afirmație. Duhul de viață hărăzit de Dumnezeu nu poate dăinui în mască; și nici în chipul acoperit de ea. După vorbele lui Isaia, **duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul cunoștinței și al buneicredințe** se află în fiecare om. Chipurile sunt capcane cu vicleșug pentru cei care se pripesc să le ia ca atare, măștile sunt stări trecătoare. Profetii le ignoră deopotrivă, ajungând, involuntar sau cu rea credință, să atribuie spiritul unei persoane divine și nu Dumnezeului unic. Fără doar și poate, omul, purtător de mască și chip, devine astfel o ființă impersonală...”

„Orice formă sugerează limitele ființei, ea nu este decât o umbră proiectată, care provine dintr-o lumină superioară și pe care o ocultează, revelând-o, reflectă Escargot, omul-melc, răsfoind, la întâmplare, cartea *L'homme et ses symboles* a lui Jung... Eponimul la care am renunțat era la fel de banal ca mai toate numele cu care oamenii au uitat să se identifice, false ca însăși visurile lor, reflectări inconștiente ale unui eu absolut vanitos. Trăiesc în zi ca și în noapte, coexistența contrariilor nu mă deranjează, deși lumea mă consideră un individ ciudat, nesociabil ori suspicios în relație cu ea. M-au numit Escargot, melcul, ironie pe care mi-am însușit-o ca nume propriu, fără a fi însă autoironic. Sunt conștient că spiritul strălucește pe chipul meu, în egală măsură, solar și lunatic. Întâmplător, sunt și poet. Înzestrat cu talentul de a transfigura realitatea cea mai banală în proiectări magice, în esență de viață, cum a afirmat un critic cam năuc, comentându-mi versurile. Îl citez: **Poetul Escargot are intuiția geniului. Ignorând banalul existențial, visurile lui se definesc ca reflectări ale unui eu inconștient...** Nu-mi recunosc chipul... Aș vrea să fie adevărat. Sunt însă convins că, apelând la lumina conștiinței și a raționamentului, mi-aș face mai mult rău decât bine... Sunt Escargot, omul-melc. Simt două ființe în mine. Nu comunică între ele, dimpotrivă.

Încearcă să se anuleze reciproc. Nu dramatizez. Un filosof obscur a lansat o idee cât de cât acceptabilă: **Coexistența contrariilor este greu de îndurat, dar bogată în posibilități...** Este și cazul meu...”

„Cine sunt eu ?... Nu-mi acord nicio identitate, alții de ce-ar face-o ?... Sunt atipic, veți spune. Mă îndoiesc... Și asta, fiindcă n-am cunoscut, până la vârsta mea octogenară, indivizi care să nu-și acorde mai multă sau mai puțină importanță. Neconvingători, însă... Excep-tează **omul politic**. Îmi scot pălăria înaintea lui și, renunțând să vorbesc despre mine, voi vorbi despre el... Cine se ascunde sub măștile omului politic ?... Folosesc pluralul fiindcă, sub diferite chipuri, omul politic apar-ține tuturor timpurilor... Pot fi contrazis de aspectul că n-a intrat niciodată în mituri, legende, eresuri și tot ce ține de umbra timpului trecător; cândva istoric, pe ur-mă mitic... Un dâmbovițean de-al nostru specula că miturile au caracter de permanență... Or, omului poli-tic, tocmai asta-i lipsește: **stabilitatea**... Își schimbă măștile după cum vrea, adaptându-se tuturor împreju-rărilor. Escargot, prietenul meu, m-a contrazis. Pretin-de că nu e vorba de măști. În opinia lui, omul politic trăiește diurn și nocturn. Diurn, e sociabil, întreține relații agreabile cu electoratul; nocturn, devine ipocrit și intră în combinații dubioase, după cum îi dictează interesul. Bun vorbitor, convinge și pietrele să devină fluide, să se scurgă, prin ce au mai curat, în matca lui; de fapt, o capcană... Dar asta-i o metaforă... Cei care-l ascultă își pierd repede capacitatea de discernere între adevăr și minciună... Este lipsit de originalitate: își asumă cu naturalețe masca curcubeului, intermediar între cer și pământ. Curcubeul anunță, în general, eve-nimente fericite, dar poate să anticipeze și tulburări în armonia socială. **Când un stat este în pericol să piară, cerul își schimbă fața și apare un curcubeu**, crede Hual Nanzi... N-am prea înțeles. Și nici nu sunt convins de pierrea statelor, a sistemelor politice. Preiau alte măști, revin sub alte chipuri. Esența este aceeași, conducătorii sunt și trebuie să rămână tirani. Altfel, n-ar ține în frâu mulțimile. Asta cine a spus-o ?...”

„Îmi pierd uneori timpul pe malul Dâmboviței noastre, spune Max. De fiecare dată, o redescopăr altfel: limpede, toamna, murdară și tăfnoasă, primăvara; mă înfioară oglinda ei, iarna; molcomă sau violentă... Când îi recitesc pe Claudel și Bachelard, Dâmbovița îmi pare enigmatică, de o neasemuită frumusețe interioară.

Răgaz și mângâiere deopotrivă, trecere a unui arcuș lichid peste un concert de spumă – cum ar spune primul; *curgere îndrăgostită de logos, înrâurind limbajul* – am înțeles de la Bachelard... Habar n-am dacă cei doi măcar au auzit de Dâmbovița. Și nici nu mă interesează acest lucru. În fond, le sunt superior în momentele mele de reflexivitate... Stau pe malul râului copilăriei mele și pescuiesc. De fapt, nu intenționez să scot peștele din mediul în care i-a fost hărăzit să trăiască. Îmi pescuiesc propriile gânduri înecate în apele adânci ale râului. Odată cu ele, voi aduce la suprafață și chipul interior al Dâmboviței. Cel adevărat... Peste acest chip, Dâmbovița așează, cum îi convine, diferite măști. Bucureștenii nici nu le bagă în seamă. Bătrânii spun că râul e neschimbat de pe vremea copilăriei și tinereții lor. Sugerează un chip imobil, statornic. Nu le trece prin minte că văd o mulțime de măști peste chipul adevărat al râului... Rămân ore în șir pe malul Dâmboviței mele și-mi pescuiesc gândurile...”

„Oamenii se îndepărtează de biserică, spune părintele Trandafir. Nu tinerii... Fiindcă tinerii n-au fost învățați s-o prețuiască; n-au fost îndrumați s-o cunoască... Și, atunci, nu-i poți judeca pe cei lipsiți de repere... Nu rătăcesc, fiindcă n-au cunoscut *drumuri* ci *drumul*... Nici cei de vârstă a treia, fiindcă ei își agață speranțele în iertare de prezența în Incinta Harului lui Dumnezeu. În ultimii ani ai vieții, aleg ultima mască pe care o așează pe chipul brăzdat de vanitățile omenești: cea a smereniei... Nu-i judec. Întoarcerea fiilor risipitori trebuie întâmpinată cu iubire, nicidecum cu hulă... Nici prelații noilor generații. Chipurile lor sunt împurpurate de un amestec de misticism religios și ateism. Preoția devine o meserie ca oricare alta. Îl invocă pe Dumnezeu, așa cum literatul transfigurează realitatea în imagini artistice, matematicianul înțelege lumea prin cifre și figuri geometrice iar filosoful prin viziuni... Dar la cine să mă refer ?... La părinții de formație veche, la cei duși înaintea lor, la călugări și pustnici ?... Fiecare poartă o mască, amăgindu-se, contemplând-o, că își privesc propriul chip... Nu-i judec, nu-i prețuiesc, dar nici nu-i disprețuiesc... Mă bântuie ideea de orbire și nu de iluminare. Vechiul dicton latin: *numquam famen desinit esse caeca* îmi tulbură conștiința. Încep să mă îndoiesc de propriul meu chip...”

„Pentru a câta oară să vă spun ?... Nu vreau să

vorbesc despre mine... Fac parte dintr-o turmă numită popor, așadar n-am identitate, n-am chip, ci numai o mască pe care cineva îmi impune s-o port, cu voie sau fără... Conștientizez: îmi lipsesc dușmanii și prietenii, sentimentele lor față de mine alternează, mă prind într-un permanent joc de măști. Lumea se-nvârte în jurul omului politic; fanatic și nerăbdător de a-și impune voința celor lipsiți de identitate: gloatei; adică, eu, tu și ceilalți... Îmi vin în minte cuvintele lui Zarathustra: *E plină piața de bufoni solemni, iar gloata-și laudă oamenii mari: aceștia sunt în ochii ei stăpânii ceasului de față...* Mă simt depășit de ideea de-a pătrunde cu mintea dincolo de scoarța rigidă și mincinos pomădată a măștilor. I-am ascultat de curînd pe Ics, Ygrec, Zet vorbind de perspectivele unei lumi ce încă nu există. Oamenii politici... Poartă măști în felurite culori. Gloata e derutată. Deprinsă să creadă în luminița roșie de la capătul tunelului, bâjbăie, orientându-se la întâmplare – sau la noroc – într-o sarabandă de culori... Cine sunt oamenii politici ?... Ce transmit, dincolo de imaginea generoasă a măștilor, chipurile lor ?... Cât de loiali sunt față de cei care, periodic, îi mandatează, așezându-le la picioare covoare țesute din speranțele lor ?... Nu pot răspunde la aceste întrebări. Văd, amestecate la întâmplare, umbre ale trecutului și măști croite în spiritul ideologiilor prezentului. Istoria mi se pare un malaxor în care ingrediente de tot felul dau la iveală măști, devenite, cu timpul, umbre... Și revitalizate în alte măști...”

„În timpu-acesta ei ieșiseră pe rând în noaptea proaspătă și visătoare sub cerul liber; iar Zarathustra îl ținea pe omul cel mai respingător de mână, ca să-i arate lumea lui nocturnă și luna-n plinul rotunjimii ei și auriile cascade din preajma peșterii... Omul respingător sunt eu, spune Escargot. Și asta fiindcă chipul meu nu este acoperit de o mască. Nu sunt nebun, nici șarlatan și nici farsor. Iar voi, descoperindu-mă așa cum sunt, mi-ați interzis să intru în jocul carnavalesc, *jocul cu măști*, singura formă de supraviețuire într-o lume căreia însuși Marele Creator i-a așezat o mască pe chip. Mă considerați nebun fiindcă nu sunt aidoma vouă. Căutați în permanență lumina, trudiți să v-o apropiați și, când credeți că ați aflat-o, vâlul întunericului se așterne peste ea. O mască ?... Nu... Haosul repetabil, în alternanță cu lumina ?...

Nici atât... Două forme de existență paralele, la fel de vii, a căror taină numai Poetul o înțelege... M-ați numit în batjocură Escargot, omul-melc. Trăiesc concomitent în două lumi: în haosul nelimitat, uneori convulsiv, ce transformă energia insuflată de Creator într-o spirală îndreptată spre lumina născută din haosul purtător de energii... Poetul este purtător de revelații. Le numiți măști, umbre, diferite chipuri. Nu !... Sunt numai forme încătușate în magma argiloasă cărora Creatorul le dă viață. Poetul... Nu-l ignorați... Nu-l căutați în altă parte... E lângă voi, visează, soarbe cu sete toate izvoarele izvodite din întuneric și luminează și vi le redă în forma cântecului nemuritor, continuu: Poezia !..."

